

зміни, які відбулися в сучасному світі, відтак переглянути зміст навчальних програм і технології навчання фізики, хімії та біології і підготовки вчителів відповідних галузей знань. Лише природовідповідна діяльність МОН України зможе забезпечити функціональну цілісність і розвиток системи.

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЇ В 6 КЛАСІ

Банах Ю. Р., Степанюк А. В.

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

На сучасному етапі розвитку освіти з усіх завдань, що стоять перед середніми навчальними закладами, основним є активізація навчально-пізнавальної активності учнів. Провідним видом діяльності для школярів є навчання, тому необхідно шукати можливості підвищення їхньої активності в цьому процесі, що сприяє не тільки поліпшенню якості загальноосвітньої підготовки учнів, а й формування активної особистості. Активність навчання формується у процесі пізнавальної діяльності, характеризується прагненням до пізнання, розумовим напруженням і виявленням морально-вольових якостей учня, і в той же час сама активність впливає на якість діяльності. Вона вимагає такої постановки процесу навчання, що сприяла б вихованню ініціативності і самостійності в учнів, міцному і глибокому засвоєнню, виробленню необхідних умінь і навичок. Тому педагог повинен знайти такі способи керівництва навчальним процесом, які б постійно стимулювали активність, пробуджували й розвивали пізнавальний інтерес учнів, виховували в них допитливість, прищеплювали творчий підхід до того, що вивчається, таким чином, сприяли розвитку пізнавальних сил учнів, готували їх до самоосвіти.

Використанням інноваційних методів у навчанні займаються багато видатних учених, такі як В. В. Гузеєв, В. А. Далингер, І. В. Роберт тощо. Аналіз літератури показав, що, на думку цих авторів, сьогодні найбільш ефективними є

інформаційні технології.

Інформаційна технологія навчання припускає використання разом з комп'ютерною технікою спеціалізованих програмних засобів. Під програмним засобом (ПЗ) учбового призначення розуміється ПЗ, в якому відбивається деяка предметна область, де в тій чи іншій мірі реалізується технологія її вивчення, забезпечуються умови для здійснення різних видів навчальної діяльності. Такі ПЗ, що функціонально підтримують різні види навчального процесу, називаються педагогічними програмними засобами (ППЗ). Нині існує велика кількість різних класифікацій і типологій ППЗ. По методичному призначенню ППЗ можуть бути: комп'ютерні підручники (уроки); програми-тренажери (репетитори); контролюючі (тестові оболонки); інформаційно-довідкові (енциклопедії); імітаційні; мультимедійні енциклопедії; демонстраційні (слайди або відео-фільми); навчально-ігрові.

Розглянемо декілька нестандартних форм та методів навчання, які можуть підвищити ефективність розвитку пізнавальної діяльності учнів 6 класу. До них належать:

– Уроки-змагання (уроки КВК, уроки-аукціони, уроки-турніри, уроки-вікторини, уроки – конкурси). Передбачають поділ дітей на групи, які змагаються між собою утворення експертної групи, проведення різноманітних конкурсів, оцінювання їх результатів, нарахування певної кількості балів за правильність і повноту відповідей.

– Уроки-подорожування, уроки-дослідження. Зацікавлюють дітей, чий інтереси мають романтичну, фантастичну спрямованість. Пов'язані з виконанням ролей, відповідним оформленням, умовами проведення, витівками.

– Метод ігрової дискусії. Слово «дискусія» латинського походження, що означає дослідження, колективне обговорення суперечливого питання, обмін думками, ідеями між кількома учасниками. Основне призначення даного методу – виявити відмінності у розумінні питання й шляхом товариської суперечки, встановити істину, прийти до спільної точки зору. Переваги цього методу полягають в тому, що:

1) матеріал, який подається на більш високому рівні або у нетрадиційній формі дозволяє учням отримати гарну вихідну базу для самостійного дослідження спірних питань;

2) виникає інтерес пошуку істини, що потребує використання джерел, які містять дискусійні положення і відповідно збуджують інтерес до пізнавальної діяльності;

3) розкриваються творчі можливості учнів, їхня здатність до узагальнення, нахил до теоретичного аналізу, тобто формуються навички, необхідні для самостійної навчальної діяльності;

4) формуються уміння аргументувати свою позицію, відстоювати свою точку зору.

Як засвідчив проведений аналіз літературних джерел, використання ігрових методів призводить до того, що змінюється рівень активності учнів: від репродуктивного, через пошуковий до творчого. Ігровий метод націлює на діяльність, передбачає її, активізує поведінку учнів. В процесі його використання формуються теоретичні знання, уміння, світогляд. Розвиваються пам'ять, воля, здібності висловлювати думки, вміння добувати, систематизувати і поглиблювати знання. Ігрові методи стимулюють до продуктивного мислення та ініціативи, самостійність, змагання; застосування отриманих знань і вмінь, колективного співробітництва.

Ефективним є використання різноманітних засобів і прийомів навчання: робота в парах, малих групах, «обмін думками», «мікрофон», «незакінчені речення», «виправ помилку», «наведи приклади тощо. Намагається, щоб на уроках панувала атмосфера доброзичливості, взаємопідтримки, обміну знаннями, ідеями, способами діяльності між усіма учасниками навчального процесу.

На сьогодні неможливо обійтися без мультимедійних засобів навчання. Уроки із застосуванням мультимедійного проектора, що допомагають ілюструвати теоретичний матеріал, що дає можливість учням не тільки почути, але й побачити біологічні об'єкти і явища. Так, наприклад, можна на окремих частинах уроку запропонувати учням перегляд слайдів, відео фрагментів, презентацій, провести віртуальну лабораторну чи практичну роботу.

Отже, на сучасному етапі розвитку нашої освіти необхідною умовою якісного навчання учнів на уроках є насамперед врахування психологічних та вікових особливостей учнів та пошук новітніх, нетрадиційних, цікавих методів викладання

матеріалу, заохочення учнів до співпраці, до самостійного пошуку відповідей на проблемні питання, стимулювання до співпраці в колективі та наголошення на необхідності розширення свого кругозору, розвитку себе, як особистості.

Список використаних джерел

1. Дичківська І. М. *Інноваційні педагогічні технології*: посібник. 2-ге вид., допов. Київ: Академвидав, 2012. 352 с.
2. Кузьмінський А. І., Омеляненко С. В. *Технологія і техніка шкільного уроку*: навч. посіб. Київ: Знання, 2010. 335 с.
3. Литвинов А. С. *Педагогічний провайдинг інновацій в освіті*: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2018. 265 с.

ЗАСОБИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ ТА УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЇ

Гарбуз М. М., Степанюк А. В.

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

Інноваційні технології навчання, які рішуче входять в освітянську галузь передбачають формування нової системи мислення у людини інформаційного суспільства ХХІ ст. Сьогодні висуваються нові вимоги до учнів старшої профільної школи, зокрема вміння працювати з інформацією; вміння спілкуватися; вміння гнучко мислити в нестандартних ситуаціях; уміння в умовах обмеженого часу коротко і ясно формулювати та висловлювати власну думку; мати загальні підходи до застосування знань тощо. Зрозуміло, що сформувані такі якості особистості учня може лише педагог-професіонал. Особлива відповідальність у здійсненні становлення й творчого розвитку особистості покладається на вчителя старшої профільної школи. Нині досить гостро стоїть завдання щодо підвищення якості знань, рівня навчально-виховного процесу у навчальних закладах профільного спрямування, посилення профорієнтаційної підготовки до вибору старшокласником майбутньої професії, пов'язаної з галузями біологічних наук.

Трансформація освіти вимагає, в першу чергу, вирішення